

m.remissvar@regeringskansliet.se
m.klimatenheten@regeringskansliet.se

Remissvar SOU 2022:5 Miljömålsberedningens delbetänkande "Sveriges Globala Klimatavtryck" (dnr M2022/00841)

Linköpings universitet (LiU) har beretts tillfälle att yttra sig över Miljömålsberedningens delbetänkande "Sveriges Globala Klimatavtryck" SOU 2022:5. Forskare från Centrum för Klimatpolitisk Forskning (CSPR) vid LiU har valt att kommentera ett antal kapitel och avsnitt i delbetänkandet vilka specificeras nedan och utgör LiU:s synpunkter.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis har LiU följande synpunkter på remissen:

Miljömålsberedningens rapport inskärper allvaret i den pågående klimatkrisen och klargör med största tydlighet vilken omfattande samhällsomställning som krävs för att hålla den globala temperaturökningen under 1,5 grader. Centrum för Klimatpolitisk forskning delar Miljömålsberedningens bedömning att 1,5-gradersmålet inte kan nås med dagens beslut om styrmedel och åtgärder, och välkomnar beredningens ambition att formulera en samlad strategi för att minska klimatpåverkan från konsumtion' (SOU 2022:5, s. 29).

CSPR ser positivt på att de konsumtionsbaserade utsläppen uppmärksammas och lyfts in som en del i det övergripande Generationsmålet. Vi anser dock att vissa av förslagen bör förstärkas både i hänsyn till målsättning samt förtydligande av verktyg för att implementera och utvärdera förändringarna. Nedan återfinns specifika kommentarer till kapitel 4, 5, 6, 7, 8 och 9.

Kap. 4 Nollalternativet

Vår samlade forskning visar att Sveriges ambition att visa vägen mot det fossilfria samhället har ett stort politiskt värde i det mellanstatliga klimatsamarbetet och hjälper till att bygga trovärdighet för industrivärldens klimatpolitiska ambitioner.

Reduktionsplikten är ett viktigt styrmedel för att på kort sikt minska de fossila utsläppen från den svenska transportsektorn. Samtidigt noterar vi att Miljömålsberedningen inte beaktar de målkonflikter som en 80% inblandning till 2030 innebär. En ambitiös klimatpolitik får inte ske på bekostnad av den biologiska mångfalden och långsiktigt bärkraftiga skogsekosystem. Vi bedömer därför att elektrifieringen av fordonsflottan har en mer långsiktig transformativ potential än en kraftigt expanderad biodrivmedelsproduktion.

CSPR delar Miljömålsberedningens bedömning att kompletterande åtgärder kan behövas för att nå Sveriges etappmål. Vi vill dock understryka att potentialen i åtgärder så som internationella klimatinvesteringar och bio-CCS inte ska överskattas och användas som ett skäl att minska takten i Sveriges fossilfria omställning. Till syvende och sist handlar nollalternativet om att styra bort från fossila energi-, transport-, och produktionssystem.

CSPR välkomnar de gröna industrisatsningarna i Norrland och potentialen i de aviserade utsläppsminskningarna från den svenska stålsektorn. Samtidigt menar vi att Sverige inte kan räkna hem industriomställningens klimatvinster i förväg. Det fossilfria stålet vilar på en kraftig expansion av förnyelsebar el och Miljömålsberedningen erbjuder ingen vägledning för hur förväntade målkonflikter (t ex mellan vindkraftsetableringar och samers markrättigheter, kommunalt veto) ska överbryggas.

Kap. 5 Internationella aktörer och regelverk i klimatarbetet

CSPR delar bedömningen att Sverige bör fortsätta att arbeta aktivt inom internationella sammanhang för att dessa processer ska vara i linje med 1,5-gradersmålet. Samtidigt saknas i beskrivningarna av de internationella processerna en bedömning av de hinder och svårigheter som finns med att driva på det internationella klimatarbetet. Konsekvensanalysen (14.3.1) visar dessutom att detta förslag inte bedöms kräva mer resurser utöver pågående arbete. I ljuset av det minskade möjlighetsfönstret för att uppnå 1,5-gradersmålet utan ”overshoot” och tidigare och nuvarande svårigheter i att driva det internationella klimatarbetet framåt vill vi betona vikten av att Sverige inte bara fortsätter på den inslagna banan. Betänkandet bör i stället tydligare betona vikten av att Sverige intensifierar sitt diplomatiska och substantiella arbete inom internationella sammanhang. CSPR delar betänkandets emfas på att Sverige fortsatt bör bidra till utvecklingsländernas klimatomställning och klimatanpassning, bland annat genom att bistå med klimatfinansiering. Implementering av klimatfinansieringsåtaganden har dock varit bristfälliga (som också noteras i Agenda 2030 Mål 13.A och som lyfts fram i betänkandet, 5.6, s. 119), trots att leverans av klimatfinansiering gång på gång lyfts fram som en av de viktigaste åtgärderna minska det globala klimatavtrycket. Betänkandet bör därför också inkludera förslag på hur Sverige kan

arbeta inom internationella sammanhang för att stärka sitt arbete gentemot andra industrialiserade länder för att driva på leveransen av klimatfinansiering inom ramen för Parisavtalet.

CSPR noterar att betänkandet särskilt lyfter fram att klimatpriser och klimatklubbar bör främjas (5.15.1, s. 134). Detta förslag beskrivs inte i närmare detalj och motiveras inte och CSPR ställer sig därför frågande till prioriteringen av dessa typer av initiativ.

Kap 6: EU och EU:s arbete för att minska klimatpåverkan från konsumtion

6.5 Miljömålsberedningens övervägande och förslag

CSPR delar bedömningen att CBAM har potential att förebygga koldioxidläckage och därmed minska Sveriges konsumtionsbaserade koldioxidutsläpp (för vissa produktenheter), samt att Sverige bör ställa sig positivt till införandet av CBAM.

CSPR ställer sig bakom förslagen att Sverige ska verka för utfasning av fri tilldelning av utsläppsrätter samt kompensationer och subventioner som utgör hinder på vägen mot klimatomställningen, samt att Sverige ska verka för en europeisk handelspolitik som strävar mot att uppnå 1.5 graders målet.

Vi instämmer med Miljömålsberedningens förslag gällande det grundläggande behovet av att EU ska ta fram digitala verktyg för spårbarhet och klimatmärkningar, men anser att dessa typer av verktyg behöver utformas på ett robust sätt som tar hänsyn till rättviseaspekter och kombineras med åtgärder för att stödja rättvis omställning internationellt i linje med Europas Grön Giv (European Green Deal).

Kap 7: Att minska klimatpåverkan –nationella mål, styrmedel, åtgärder mm

Vi välkomnar att Miljömålsberedningen gör en bred översikt över de mål, styrmedel och åtgärder som påverkar Sveriges arbete med att nå klimatmålen. Denna sammanställning är viktig för att identifiera målkonflikter liksom samstämmighet mellan olika mål och instrument, vilket behövs för att kunna göra transparenta avvägningar.

Kap 8: Statistik och indikatorer över konsumtionens klimatpåverkan

Vi välkomnar Miljömålsberedningens sammanställning av Sveriges konsumtionsbaserade utsläpp. Måttet är viktigt för att synliggöra Sveriges samlade klimatavtryck och för att företag, hushåll och myndigheter ska kunna ta ansvar för de utsläpp som de genererar i andra länder. Det är stor skillnad mellan 4,9 ton C (beräknade utifrån territoriella utsläpp) och 9 ton C (beräknade konsumtionsbaserade utsläpp) per person och år.

Miljömålsberedningen går förtjänstfullt igenom hur utsläppen är fördelade mellan olika konsumtionsområden, samhällsgrupper och genus, och klargör därmed vilka svenska hushåll och samhällsgrupper som bär störst ansvar att ställa om. Vi bedömer att denna fördelningspolitiska analys är viktig för att klimatomställningen ska uppfattas som rättvis och för att beslutsfattare ska kunna rikta styrmedel mot de aktörer och verksamheter med störst klimatavtryck. Vi noterar samtidigt att nollvisionen kommer att innebära omfattande beteendeförändringar i alla samhällslager och att det finns en potentiell risk att en differentierad statistik kan användas i polariserande syften.

Kap 9: Statistik och indikatorer över klimatpåverkan och climateffekt från export

9.9.2 Arbetet med scenarier och effektbedömningar om exportens climateffekt behöver formaliseras

CSPR instämmer med förslaget att ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram metoder och scenarier för studier av exportens climateffekt. Vi anser dock att detta bör ske i samarbete med forskare, t ex genom riktad forskningsfinansiering som kan administreras genom Naturvårdsverket, vilket också påverkar konsekvensbedömningen av ökade kostnader i 14.5.2.

Handläggningen av beslutet

Beslut om detta yttrande har fattats av miljöstrategen Anna Gustafsson. Delyttrande har inhämtats från Centrum för Klimatpolitisk Forskning (CSPR) vilket har beretts av biträdande professorn Tina Schmid Neset.

Anna Gustafsson

Sändlista:
Miljödepartementet
Regeringskansliet, klimatenheten
Dokument- och arkivenheten

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign